

Hoivaköyhyys

TUUKKA TAMMI

Kuukausia jatkunut julkinen keskustelu vanhusten hoivapalveluista on keskittynyt alan jättiyritysten laiminlyönteihin ja niiden riittämättömiin henkilöstömääriin tehostetuissa asumispalveluissa. Vanhusten hoivan ongelmat eivät kuitenkaan ole uusi asia eivätkä rajaudu vain ympärivuorokautiseen hoitoon.

Vuonna 1998 kerätyn laajan kyselyaineiston perusteella 10 prosenttia niistä 75 vuotta täyttäneistä, jotka tarvitsivat kotipalvelun ja kotisairaanhoidon palveluja tai muita hoivapalveluja, jäi kokonaan ilman tarvitsemiaan palveluja. Marja Vaaraman ja kumppaneiden vuonna 2004 tekemässä seurannassa avun riittämättömyys oli lisääntynyt entisestään. THL:n tuoreimman tutkimuksen mukaan 24 prosenttia niistä 75 vuotta täyttäneistä, jotka tarvitsivat apua päivittäisiin perustoimiin, kuten peseytymiseen tai pukeutumiseen, ei saanut vuonna 2014 riittävästi kotihoitoa.

Hoivan riittämättömyyden tutkimus on kuitenkin ollut vähäistä. Kun hoivapalveluja on arvioitu, on useimmiten kiinnitetty huomio käytettyihin resursseihin (esim. kustannusten BKT-osuus) ja tuotettuihin palveluvolyymeihin (esim. kattavuus ikäryhmästä). Harvinaisempaa on ollut tarkastella palvelujen riittävyyttä suhteessa ikääntyneiden ihmisten hoivatarpeisiin. Palvelujen määrä tai kustannukset eivät kerro kovin paljon siitä, kuinka hyvin palvelut onnistuvat vastaamaan avuntarpeisiin.

Yllä oleva käy ilmi tässä YP:ssä julkaistavasta artikkelista ”Ikääntyneiden hoivaköyhyys”. Siinä Teppo Kröger, Lina Van Aerschot & Jiby Mathew Puthenparambil tarkastelevat liki 3 000 yli 75-vuotiaan vastaajan kyselyaineiston avulla, paljonko riittämätöntä apua tätä nykyä esiintyy. Tutkijaryhmä käyttää käsitettä *hoivaköyhyys* kuvaamaan arjessa toistuvasti esiintyvää hoivavajetta. Käsite korostaa sitä, että riittämätön apu on yhteiskunnallinen ongelma ja sosiaalipoliittinen kysymys, ei vain palvelujärjestelmän satunnainen toimintahäiriö.

Koska pohjoismainen hyvinvointivaltio nojaa universalismin periaatteeseen ja koska myös Suomen perustuslain mukaan riittävät sosiaali- ja terveyspalvelut on turvattava kaikille apua tarvitseville, riittämätöntä apua ei periaatteessa pitäisi esiintyä lainkaan, tutkijat kirjoittavat.

Tulosten mukaan kuitenkin vajaa viidennes niistä 75 vuotta täyttäneistä, joilla on avuntarpeita päivittäisissä perustoimissa, ei saa riittävästi apua. He elävät hoivaköyhydessä.